

Budování vztahů

Základní verš

„Vždyť kdo je naše naděje, radost a vavřín chlouby před naším Pánem Ježíšem Kristem při jeho příchodu, ne-li právě vy? Ano, vy jste naše sláva a radost.“ (1Te 2,19.20)

Hlavní myšlenka

Správné evangelizační úsilí vede k budování vztahů, které odolají i zkoušce času a vydrží i v horizontu věčnosti.

Pavel vedl ve městě Tesalonika třítydenní sérii evangelizačních setkání. Tato významná kampaň ale vzbudila silnou nevoli a opozici místních náboženských představitelů a pouliční lůzy. Pavel byl nakonec zatčen a předveden před městskou radou. Po propuštění raději odešel z Tesaloniky.

Tato lekce se bude týkat událostí, které následovaly po Pavlově evangelizačním úsilí v Tesalonice. Bylo by pochopitelné, kdyby se apoštol zaměřil na to, jak se vyrovnat s opozicí a s dalšími překážkami. Pavel se však v této chvíli zaměřuje na vztahy, které navázal, a chce je dále rozvíjet i s novými členy křesťanského společenství v Tesalonice.

Pavla trápila skutečnost, že nemůže strávit více času s těmi, kteří na základě jeho svědectví uvěřili. Uvědomoval si, že s nimi prožil jen krátký čas a že jsou ve své víře ještě snadno zranitelní a mohou být lehce negativně ovlivněni. Jelikož s nimi nemohl být osobně, rozhodl se jim pod vlivem Ducha svatého napsat alespoň dopisy. A právě tyto dopisy se později staly součástí novozákonního kánonu.

Nepřátelství v Tesalonice

⁵To však naplnilo Židy hněvem a závistí. S pomocí několika ničemných lidí z ulice vyvolali sročení davu a tak pobouřili celé město. Pak napadli Jásonův dům a chtěli Pavla a Silase postavit před shromáždění. ⁶Když je nenalezli, vlekli Jásona a několik bratří k představeným města a křičeli: „Ti, kteří pobouřili celý svět, přišli i k nám, a Jáson je přijal do svého domu! ⁷Ti všichni porušují císařova nařízení, protože tvrdí, že pravým králem je Ježíš.“ ⁸Tato slova poděsila všechny lid i představené města, ⁹ale když Jáson a ostatní zaplatili záruku, byli propuštěni. (Sk 17,5–9)

Osobní studium

Když někdo přijde s novým učením, které nadchne lidi, je možné, že na něj začnou žárlit ostatní náboženští vůdcové. Pozornost lidí, která byla dosud nasměrována na ně, se zaměřila jinam. Výsledkem pak je, že se začínají chovat iracionálně a usilují o to, aby zmenšili vliv nového učitele.

Římský historik Tacitus popisuje, že v době, která krátce předcházela událostem v Tesalonice, vznikly mezi Židy v Římě velké spory ohledně jistého „Chresta“. Zdá se, že Římané příliš nerozuměli židovským představám o Mesiáši (řecky: Kristu). Vníмали ale, že něčí kázání evangelia rozdělilo židovskou komunitu v Římě.

Římským úředníkům se zdálo, že horlivá debata o Mesiáši by mohla znamenat přípravy ke vzpouře a k dosazení nového krále (viz Sk 17,7). Snad právě z toho důvodu vykázal císař všechny Židy z hlavního města říše (Sk 18,2). Někteří z těchto vyhnanců se mohli usadit v Tesalonice, nebo tudy alespoň procházeli, a přinesli sem zprávu o událostech v Římě. A protože kázání evangelia způsobilo v Římě velké pozdvižení, začali se také náboženští vůdcové v Tesalonice obávat toho, že by se něco podobného mohlo přihodit i u nich.

Tesaloniku spravovala městská rada, což byla pravděpodobně skupina pěti nebo šesti „starostů“, kteří společně rozhodovali. Takové uspořádání znamenalo značný stupeň nezávislosti na Římu, o kterou jistě město nechtělo přijít. Za těchto okolností je proto rozhodnutí představitelů města velmi zajímavé. V Římě byli za podobné nepokoje křesťané velmi přísně trestáni. V Tesalonice se však městská rada rozhodla řešit situaci nestranně (na rozdíl od Sk 16,22–40). Nechali si od křesťanů zaplatit záruku, že nebudou působit žádné veřejné pobouření, a propustili je.

Aplikace

Závist a žárlivost mohou i dnes ničit životy naše i druhých, stejně jako v biblických dobách. Jak můžeš v životě vítězit nad těmito destruktivními vlastnostmi? V čem tě může inspirovat život a učení Pána Ježíše?

Odchod do Beroje

¹⁰A hned té noci vypravili bratři Pavla a Silase do Beroje. Když tam přišli, odebrali se do židovské synagogy. ¹¹Židé v Beroji byli přístupnější než v Tesalonice: přijali evangelium s velkou dychtivostí a každý den zkoumali v Písmu, zdali je to tak, jak zvěstuje Pavel. ¹²A tak mnozí z nich uvěřili a s nimi nemálo Řeků, vznešených žen i mužů. ¹³Jakmile se však Židé v Tesalonice dověděli, že Pavel káže slovo Boží i v Beroji, vypravili se tam a začali podněcovat a pobuřovat lidi. ¹⁴Tu bratři hned vypravili Pavla z Beroje směrem k moři, ale Silas a Timoteus ve městě zůstali. ¹⁵Ti, kteří Pavla doprovázeli, šli s ním až do Athén a odtud se vrátili s jeho vzkazem, aby k němu Silas a Timoteus co nejdříve přišli. (Sk 17,10–15)

Osobní studium

Pronásledování může být často způsobeno zlomyslnou pomluvou směřovanou proti nevinnému, ale může být také způsobeno nevhodným jednáním samotných věřících (1Pt 3,13–16; 4,12–16). Zdá se, že problémy v Tesalonice nezpůsobili pouze Pavlovi žárliví oponenti, ale také některé nemoudré činy nových věřících. Dva dopisy adresované tesalonickým křesťanům ukazují, že Pavla trápilo nevhodné chování některých členů církve na veřejnosti.

Proto Pavel nabádal tesalonické křesťany, aby žili náležitě mezi svými pohanskými sousedy (1Te 4,11.12). Vyzýval je, aby kárali neukázněné (1Te 5,14) a stranili se těch, kdo vedou zahálčivý život (2Te 3,6.7). A k tomu dodává, že někteří ze členů sboru jsou nejen leniví, ale také „pletou se do věcí, do kterých jim nic není“ (2Te 3,11). Někteří členové sboru tak nepůsobili problémy jen církvi, ale i širší společnosti. Pronásledování v Tesalonice bylo v mnoha ohledech nespravedlivé, ale někteří křesťané k němu svým nevhodným jednáním zbytečně přidávali důvody.

Po svém vynuceném odchodu z Tesaloniky přišel Pavel do Beroje. Tamní Židé toužili poznat lépe Boha a lépe porozumět biblické zvěsti. Ale i když Pavlovi naslouchali s velkým zájmem a otevřeností, přesto vše, co od něj slyšeli, srovnávali s tím, co objevili při svém vlastním studiu Starého zákona. V tom nám mohou být příkladem. Můžeme být otevření novým myšlenkám, ale ty musíme vždy testovat na základě učení Bible. Je ještě mnoho věcí, které potřebujeme poznat a pochopit. Je ale třeba, abychom byli opatrní na omyly, které by nás mohly odvést od pravdy.

I když do Beroje dorazili žárliví Židé z Tesaloniky, Pavlovi posluchači se neuzavřeli evangeliu a „mnozí z nich uvěřili“ (Sk 17,12). Pavel sice musel odejít do Athén, ale Silas s Timoteem mohli v Beroji zůstat a posilovat tam nové společenství věřících.

Aplikace

Zažil jsi už situace, kdy křesťané svým nemoudrým jednáním proti sobě popudili ostatní? Jak k takovým „provinilcům“ přistupuješ? Jak můžeš i v takových chvílích s láskou budovat křesťanské vztahy?

Athénská mezihra

¹⁶Zatím na ně Pavel v Athénách čekal; když shledal, kolik modlářství je v tom městě, velmi ho to znepokojovalo. ¹⁷Proto mluvil v synagoze se židy a s pohany, kteří uvěřili v jediného Boha; a každý den hovořil i na náměstí s lidmi, kteří tam právě byli. ¹⁸Rozmlouvali s ním i někteří epikurejští a stoičtí filosofové. Jedni se ptali: „Co nám to chce ten nedovzdělanec vykládat?“ Druzí říkali: „Zdá se, že nás chce získat pro cizí božstva.“ Tak soudili, protože Pavel kázal o Ježíšovi a o zmrtvýchvstání. ¹⁹Pak ho vzali s sebou, dovedli na Areopag a tam mu položili otázku: „Rádi bychom se dověděli, jaké je to tvé nové učení, které šíříš. ²⁰Vždyť to, co nám vykládáš, zní velice podivně. Chceme se tedy dovědět, co to je.“ ²¹Všichni Athéňané i cizinci, kteří tam pobývají, ničemu totiž nevěnují tolik času jako tomu, že vykládají a poslouchají něco nového. ²²Pavel se tedy postavil doprostřed shromáždění na Areopagu a promluvil: „Athéňané, vidím, že jste v uctívání bohů velice horliví. ²³Když jsem procházel vašimi posvátnými místy a prohlížel si je, našel jsem i oltář s nápisem: ‚Neznámému bohu!‘. Koho takto uctíváte, a ještě neznáte, toho vám zvěstuji.“ (Sk 17,16–23)

Osobní studium

Podle Sk 17,14–16 zůstali Silas a Timoteus v Beroji, zatímco Pavel musel odejít do Athén. Pavel jim ale vzkázal, aby za ním také brzy přišli. Z dopisu, který později do Tesaloniky píše, se zdá, že alespoň Timoteus za ním do Athén skutečně dorazil (1 Te 3,1.2).

Po příchodu do Athén Pavel nešel přímo na Areopag (známý také jako „Martův pahorek“), aby se tam dal do řeči s tamními filozofy. Nejprve věnoval určitý čas tomu, že procházel město a pozoroval. V synagoze se také setkal s athénskými Židy a některými Řeky. Chtěl se také něco více dozvědět o prostředí a kultuře, která měla vliv na Athéňany. Do dnešních dnů platí, že tím nejlepším prvním krokem při misijním úsilí je naslouchání a ochota porozumět lépe více a názorům lidí, které chceme oslovit.

Pavel také strávil nějaký čas na athénském městském tržišti (na dohled od Areopagu), kde diskutoval s každým, kdo o to měl zájem. To vyvolalo zvědavost a zájem některých epikurejských a stoických filozofů, kteří jej pozvali k diskuzi a rozpravě na místě, které k tomu bylo tradičně určené.

Svou řeč k těmto intelektuálům začal zmínkou o náboženském citění místních obyvatel. Výchozím teologickým tématem, které měl s nimi společné a které všechny zajímalo, bylo vnímání Boha jako Stvořitele všeho života. Na rozdíl od své řeči v synagoze zde necituje Písma, ale řecké spisy, které tito posluchači znali (Sk 17,27.28). Když ale vkročil na území, které už nepřipadalo místním filozofům intelektuálně přijatelné, znamenalo to rychlý konec diskuze. Jiní lidé ale dál s Pavlem rozmlouvali a někteří z nich také uvěřili.

Applikace

Jak dobře rozumíš životnímu přesvědčení a náboženským pohledům lidí ve svém okolí? Zajímáš se o jejich víru a snažíš se ji lépe pochopit? Jak by ti to mohlo pomoci v tom, abys jim dokázal lépe představit Krista?

Příchod do Korintu

¹⁸Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. ¹⁹Je psáno: „Zahubím moudrost moudrých a rozumnost rozumných zavrhu.“ ²⁰Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím? ²¹Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí. ²²Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ²³ale my kážeme Krista ukřižovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ²⁴ale pro povolané, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. ²⁵Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé. ... ¹Ani já, bratří, když jsem přišel k vám, nepřišel jsem vám hlásat Boží tajemství nadnesenými slovy nebo moudrostí. ²Rozhodl jsem se totiž, že mezi vámi nebudu znát nic než Ježíše Krista, a to Krista ukřižovaného. (1K 1, 18–25; 2, 1.2)

Osobní studium

Timoteus musel spolu s Pavlem a Silasem opustit Tesaloniku a odejít do Beroje, kde po určitou dobu zůstal (Sk 17, 10. 14. 15). Poté se nakrátko připojil k Pavlovi v Athénách a pak jej Pavel poslal zpět do Tesaloniky (1Te 3, 1.2). Tam se znovu setkal se Silasem (Sk 18, 5) a společně se vydali za Pavlem do Korintu. První list Tesalonickým tak byl s největší pravděpodobností napsán z Korintu, krátce po příchodu Timotea. Podle historických zmínek ve Sk 18 lze tyto události zařadit někam na přelom let 50 a 51 po Kristu.

Pavel byl zcela jistě zklamaný a rozmrzelý z toho, jak dopadlo jeho setkání s athénskými filozofy. V Korintu se proto rozhodl, že se pokusí oslovit řecké posluchače přímějším způsobem, kterým by jim představil jasněji Krista, jeho smrt a vzkříšení. Na toto své působení ve městě Korintu vzpomíná později i ve svém dopise, který tamním věřícím poslal (viz biblická pasáž pro dnešní den).

Touto změnou „strategie“ ale v žádném případě nechtěl popřít skutečnost, že je třeba se k lidem přiblížit způsobem, kterému rozumí a který je jim blízký. Vždyť sám korintským křesťanům ve stejném dopise psal, že tento přístup horlivě zastává (1K 9, 19–23). Rozdílnost způsobu jeho práce v Athénách a v Korintu ukazuje, že osobní evangelizační úsilí a práce s lidmi není nějakou „exaktní vědou“, ale procesem, který musí být vždy přizpůsoben potřebám těch, s nimiž se setkáváme. Pavel nepracoval v každém městě stejně. Byl velmi citlivý na dobu, prostředí, kulturu i okolnosti, v nichž lidé, kterým chtěl představit Krista, žili.

Aplikace

Znovu si pročti dnešní biblickou pasáž. Je aktuální i pro prostředí, ve kterém žiješ ty? Považují i lidé v tvém okolí křesťanskou víru za „bláznovství“? Jak můžeš představit Krista těm, kteří touží po zvláštních projevech „moudrosti“ nebo po „zázračných znameních“?

Pavlovo přátelství

17Bez vás, bratří, byli jsme jako sirotci, i když to bylo nakrátko a jen tělem, ne srdcem; tím usilovněji jsme vás toužili spatřit. ... 19Vždyť kdo je naše naděje, radost a vavřín chlouby před naším Pánem Ježíšem Kristem při jeho příchodu, ne-li právě vy? 20Ano, vy jste naše sláva a radost. ... 5A tak když jsem to již déle nemohl vydržet, poslal jsem Timotea, abych poznal vaši víru, zdali vás snad pokušitel nesvedl, takže by naše námaha vyšla naprázdno. 6Nyní však přišel Timoteus od vás a přinesl radostnou zprávu o vaší víře a lásce i o tom, jak na nás stále v dobrém vzpomínáte a toužíte nás spatřit stejně jako my vás. 7Tak jste nás, bratří, ve vši naší tísní a soužení potěšili svou vírou. (1Te 2, 17–20; 3, 5–7)

Osobní studium

Mnohá Pavlova hluboká pojednání a jeho konfrontační tón (viz např. Ga 1,6.7; 3,1–4; 4,9–11) v nás někdy mohou vyvolávat mylný dojem, že tento muž byl jen chladným teologem, kterému byly lidské city a blízké vztahy vzdálené. První list do Tesaloniky nám ale ukazuje něco zcela jiného. Ve své evangelizační práci zároveň rozvíjel své úzké osobní a přátelské vztahy s těmi, kterým zvěstoval evangelium.

Dnešní pasáž nám dává nahlédnout do světa Pavlových emocí a citů. Opravdově se mu stýskalo po tesalonických věřících a toužil, aby se s nimi mohl znovu setkat. Přál si, aby je mohl při Ježíšově návratu představit jako výsledek své služby. Pavel se nespokojil s tím, že bude sám spasen; chtěl vidět, že jeho služba měla smysl a pomohla i jiným vstoupit do Božího království.

Když Pavel „již déle nemohl vydržet“ odloučení, poslal k nim Timotea, aby se tak dozvěděl, jak se jim daří. Měl obavy, zda je satan nesvedl od jejich rozhodnutí pro Krista. Nesmírně jej proto potěšila zpráva, že dál pevně stojí na Boží straně.

Zajímavý postřeh můžeme vidět v šestém verši, kde se Pavel raduje z toho, že i Tesaloníci na něj s láskou vzpomínají a chtějí jej zase vidět. Pavlův odchod z Tesaloniky byl náhlý, a Pavel si proto nebyl příliš jistý tím, jak jeho působení a jeho osobu vůbec Tesaloníci vnímali. Jejich věrnost pro něj ale byla velkým povzbuzením. Pavlův zájem o hodnocení vlastní osoby je pravděpodobně spojen s jeho chápáním úspěšnosti jeho díla. Nicméně i on byl jen člověk, kterého jako mnohé z nás těšilo, když si jej lidé vážili.

Timoteova zpráva přinesla Pavlovi velkou radost a vedla jej k děkované modlitbě. I dále mu však leželo na srdci, aby jeho přátelé mohli růst ve své duchovní zkušenosti. Protože s nimi nemohl být osobně a doprovázet je na jejich duchovní cestě, posílá jim dopis, který se později stává součástí Nového zákona.

Aplikace

Jaký vztah máš k těm, se kterými hovoříš o Kristu? Předáváš jim jen informace a „pravdu“, nebo jim dokážeš nabídnout také bezpodmínečně svou lásku, přátelství a zájem? V čem tě může inspirovat příklad apoštola Pavla?

Podněty k zamyšlení

„Kdybychom se pokořili před Bohem a byli laskaví, zdvořilí, něžní a soucitní, pak by bylo sto obrácených k pravdě tam, kde je nyní pouze jediný. I když vyznáváme, že jsme obráćeni, přece si často dál s sebou neseme velkou část vlastního já a pokládáme ho za příliš vzácné, než abychom se ho vzdali. Je naší předností složit toto břemeno ke Kristovým nohám a místo toho na sebe vzít jeho povahu a podobnost.“ (9T 189.190)

„Během své služby Ježíš učedníkům neustále zdůrazňoval, že se s ním musí sjednotit a usilovat o vysvobození světa z otroctví hříchu. ... V průběhu celého svého působení je připravoval na dílo osobní služby; to se mělo s přibývajícím počtem učedníků dále rozšiřovat a nakonec dosáhnout do nejdlejších částí země.“ (AA 32; PNL 20)

Otázky k rozhovoru

1. *Diskutujte ve skupině o svých odpovědích na otázku z části na pondělí. Jak se můžeme vyhnout tomu, abychom svým jednáním nedělali křesťanství a Ježíši „špatnou reklamu“?*
2. *Ellen Whiteová hovořila ve výše uvedeném citátu (9T 189.190) o problému našeho „vlastního já“, které nám brání v efektivní misijní práci. Může to platit i o nás nebo o našem sboru? Jaké je řešení?*
3. *Slavné „velké pověření“, které Ježíš dal svým následovníkům (Mt 28,19.20), je zaměřeno na získávání nových učedníků. Směřujeme jako jedinci i společenství k tomuto cíli? Jaký je rozdíl mezi získáním „nových členů církve“ a „nových učedníků“?*
4. *Proč vnímají i dnes mnozí lidé zprávu o Ježíšově kříži jako „bláznovství“? Je možné k tomu přispívat zkresleným podáním evangelia?*

Shrnutí

Během krátké doby navázal Pavel s novými věřícími v Tesalonice velmi blízký přátelský vztah. Protože se k nim nemohl vrátit, poslal k nim nejprve Timotea. Duch svatý jej také inspiroval k sepsání dvou dopisů. Smysluplná evangelizace se nemůže nikdy spokojit s pouhým předáním bodů víry. Křesťanská víra v sobě totiž kromě věrouky zahrnuje také osobní vztahy, přátelství, zájem a službu.